

Fragmentvertaling – Ukázkový překlad

Radka Smejkalová

Annet Schaap – LAMPJE

Uitgeverij Querido 2018

blz 8 t/m 24

Annet Schaap – LAMPIČKA

Nakladatelství Querido 2018

str. 8 – 24

Radka Smejkalová

Část I.

Maják

Sirka

Ostrov, který je ještě maličko spojený s pevninou, asi jako uvolněný zoubek visí za kůžičku, se nazývá poloostrov. Na tomhle poloostrově stojí vysoký, šedivý maják, jehož světlo za noci obchází přímořské městečko. Díky tomu lodě neztroskotají o skaliska, která tak nešikovně trčí uprostřed zátoky. Díky tomu se noc zdá méně tmavá a obrovská pevnina a širé moře méně obrovské a širé.

V domku vedle majáku žije jeho strážce Augustus se svou dcerkou. Mají malou zahrádku a kamenitou plážičku, na kterou moře stále něco vyplavuje. Dříve tam sedávali celé večery, zatímco světlo majáku se jim otáčelo vysoko nad hlavami. To pak Augustus rozdělal ohýnek a z přístavu připluli na loďkách piráti. Rozesadili se kolem ohně, jedli pražené ryby a celou noc zpívali. Opilecké a hodovnické písně, tklivé toužebné písně, ale taky strašlivé písně o Tajemstvích Moře, z nichž dívence vstávaly chlupy hrůzou i štěstím, načež si většinou vlezla k mamince na klín.

Jenže teď už tam piráti nejezdí a táta ohýnek už taky nedělá.

Jakmile se zešeří, světlo majáku už musí svítit. Vždycky ho rozsvěcuje dívenka. Každý večer vystoupá jedenašedesát schodů, otevře zrezivělá dvířka krytu čočky, zažehne knot, natáhne strojek, který čočku otáčí kolem dokola, zavře za sebou dvířka a hotovo.

Když byla ještě malá, stálo jí to hodně úsilí, ale mezitím jí ruce zesílily a nohy bez problémů vyšplhají po schodech nahoru a dolů, dvakrát denně. I třikrát, když zapomene na sirky. To se někdy stává a táta pak hudruje.

„Už je skoro tma a světlo pořád nesvítí! Což když nějaká loď zabloudí, dítě nešťastný, co když najede na skaliska a bude to moje vina, nebo vlastně tvoje. Tak si pospěš, šup nahoru! Nebo to mám udělat sám? Tak já teda...“ Zpola se vztyčí.

„Vždyť už jdu,“ zamumlá dívenka a sáhne po sirkách v šuplíčku. V krabičce to tichounce zarachotí, už je tam jen jedna.

Zítří musím koupit sirky, pomyslí si. Hlavně nezapomenout.

Nezapomenout připadá dívence těžké. Nosí toho v hlavě pořád tolik: písničky, příběhy, fakta, která se musí naučit, a fakta, na která by chtěla zapomenout, ale která se stále vrací. Když si má něco pamatovat, často to zapomene, a to, na co by zapomenout chtěla, si pamatuje pořád.

Než vystoupá po schodech, vymyslí si trik. Na co že to neměla zapomenout? Aha, na sirky. V duchu vezme plnou krabičku sirek a položí ji na stoleček uprostřed své mysli. Přidá malou lampičku, která krabičku osvětluje, takže to bude to první, co uvidí, až se zítra probudí. Aspoň doufá. Co to je za lampičku? Zelená emailová s odřeným pozlaceným okrajem. Maminka dřív mívala takovou lampičku u postele. Což je přesně to, na co by chtěla zapomenout.

Mysli na jinou lampičku, Lampičko, říká si. Protože Lampička je i její jméno.

Ve skutečnosti se jmenuje Emilia. Ale tak se jmenovala i maminka. A tátovi dříve vadilo, že když zavolal, zvedly hlavu obě dvě, a později už to jméno nechtěl nikdy slyšet. A tak jí oslovuje Lampičko.

„Ale světlo nejsi, Lampičko,“ říkává pokaždé, když dívenka zase na něco zapomene nebo o něco zapomne, většinou právě s horkou polévkou v ruce nebo tak.

Lampička vyšplhá nahoru s poslední sirkou. Musí si dát velký pozor, aby sirka nezhasla dřív, než se zažehne světlo, protože jinak... Ztroskotané lodě a rozzlobený táta. Co z toho by bylo horší, to neví.

Povytáhne knot a trochu ho roztřepí, aby dobře chytl. Pak z krabičky vyndá sirku a přísně se na ni podívá.

„Snaž se! Myslím to vážně! Jinak...“

Jinak co? Co by sirku nejvíc potrestalo? Sfouknout ji? Zlomit vejpůl? Ne, však už ví.

„Jinak tě hodím do moře,“ zašeptá. „A tak se promáčíš, že už nikdy nebudeš hořet.“

Než ji moře nakonec samo vyplaví... Někde na horké pláži a slunce ji vysuší a...

„Lampičko!“ Tátův hlas zní stejně hlasitě, i když zní z hloubky jedenašedesáti schodů. „To světlo! HNED!“

Touhle dobou už většinou dávno spí, chrápe v křesle. Ale zrovínka dnes večer ne. Škrtně sirkou. Nepatrná jiskřička. Ještě jednou. Teď se objeví spořádaný plamínek a dolehne k ní pach síry. Prima. Obtočí kolem něj druhou ruku a přiblíží plamínek ke knotu. Tak šup! Plamínek chvíli váhá a pak zmohutní.

*„Plamínku, plamínku, pořádně zesil,
napij se slzy a pozři textil.“*

pozpěvuje si a dívá se do jasného světla. Předtím se jí trochu svíral žaludek, ale teď se jí ulevilo.

Zavře dvířka, natáhne strojek, hotovo.

„Sirky, sirky,“ brouká si, když schází po schodech. Hlavně nezapomenout.

Ale stejně zapomene.

Vichřice

A samozřejmě přijde vichřice, hned nazítří. Strašná.

Celý den bylo naprosté bezvětří, teď ale racci neklidně vřeští a psi celou dobu vyjí.

Cítí nebezpečí, říkají jejich páníčci a ustaraně se rozhlížejí po obloze.

Pozdě odpoledne se na obzoru nakupí oblaka. Nebe nad mořem se zbarví do olověné šedi a slunce se schová. *Dnes to bude bez soumraku*, šeptá. „*Nejsem tu.*“

Venku se udělá tma jako v pytli.

Uvnitř bledá dívenka vyděšeně stojí před prázdným šuplíčkem.

Celý den hledala mezi kluzkými skalisky mušle, protože jsou lahodné a nic nestojí. Taký hledala pro slepice pískovníky a naplavené dřevo na zátop, které nechala vyschnout

v zahrádce. Pak se ještě chvíli poohlížela po nějaké obzvlášť zajímavé lastuře nebo láhvi se vzkazem, ale nic nenašla. Když vzhledla k obloze, byla zničehonic tma a musela jít zapálit světlo. A najednou ji došlo, na co si celý den nevzpomněla.

Venku se do ticha stmívá. Městečko má ještě chvíli času.

Chvíli na sundání prádla a zavření okenic. Na zamknutí obchodů a svolání dětí domů.

„Můžeme ještě chvílku, jenom chvílenku?“

„Ne, žádnou chvílku. Dovnitř, teď hned!“

Ještě chvíli, aby staří rybáři potřásli hlavami a se skelnatýma očima zamumlali „Jo jo... Zase budou hromy blesky. Stejně jako onehdy a jako tehdá. Jako onehdy ta vichřice o Velikonocích, jako tehdá v únoru ta vichřice nad Severním mysem, kdy vzduchem létaly ovce a lodě sebou plácaly o pobřeží...“ Taková hrůza to snad nebude, nebo že by? Usrkávají mléko. Dříve bylo všechno horší, jak dobře vědí, ale kdo ví, možná to může být ještě horší. Kdo ví, možná to nejhorší ještě nezažili...

Začíná foukat.

„Lampičko? Lampičkokdejsi?“ V hlasu jejího otce se všechna slova slévají v jedno.

„Lampičkojerozsvícenésvětlo?“

„Jo, jo,“ mumlá Lampička. „Jen skočím pro sirky.“

Hodí přes sebe šálu, popadne košík a vyběhne z domu. Vítr jí vyrve dveře z rukou a s práskotem je zabouchne.

„Díky, větře,“ řekne Lampička. Vůči vichřici je lepší chovat se zdvořile. Žene se zahrádkou, nohy se jí smekají přes skalnatou stezičku, směrem do městečka.

Moře se ve stále vyšších vlnách přelévá přes skaliska. Z poloostrova vede k valu kamenitá pěšinka stejně křivolaká jako špatný chrup. Její kameny vyčnívají nad hladinu i za vysoké vody. Lampička skáče z kamene na kámen. Vítr jí fouká do obličeje a škube za košík s hadříkem z jelenice. Zabalí do něj sirky, aby jí na zpáteční cestě nezvlhly. Musí se stihnout vrátit. Na to se zatím snaží nemyslet. Což není až tak těžké, protože vítr jí vyfoukává myšlenky z hlavy.

„Díky, větře, ještě jednou díky.“ Vítr je vlastně tak trochu přítel, aspoň doufá.

Ten přítel se snaží Lampičku odvázt ze skaliska do moře. Boty už má promáčené, smekají se jí po kamenech. Tu a tam podél stezky stojí sloupek, kterého se může chytit, aby si na chvíli odpočinula.

Už není tak daleko od cíle, pomyslí si, ale moc dobře to vidět není. Do obličej se jí žene písek a všechno ostatní, co vítr posbíral na pláži. Cucky mořských řas, větvičky, kousky provázku.

Dárečky, Lampičko. Podívej!

Vyloví si je z vlasů. Milý větře, rozzuřený větře. Já to nepotřebuju, nic nepotřebuju. Jenom sirky.

Vítr se hrozně rozzlobí, poněvadž začne valit proudy deště. Než bys řekl švec je mokrá na kost a v poryvech vichřice je jí ještě větší zima. Plahočí se proti větru.

„Ustaň!“ lapá po dechu. „Lehni, větře. Dost!“

Jenže vítr není pes, nic si z ní nedělá. Zhluboka se nadechne a fíha!

Ale už je tu čedičové schodiště. Lampička k němu doklopýtá, upadne, natluče si koleno, ale chytne se zábradlí a vytáhne se po něm na nohy. Už je u přístavní hráze.

Všechna lana v přístavu pleskají o všechny stěžně. Je to orchestr: bubnování, skřípot a první hromové rány. Lampička běží po hrázi, neslyší vlastní kroky. Vichřice se jí snaží zavát do špatné ulice, ale ona cestu zná, i po tmě.

Na ulici není živáčka. Domy tiše vzdorují vichřici. Nebojí se, že je smete. Stromy se zaprou do země, ale ztrácejí lístečky a větvičky. Kolem se s břinkotem kutálí železný kbelík. Všechny okenice jsou na petlici, všechny obchody zavřené.

Lampička probíhá uličkami a ulicemi. Už je skoro v cíli, když se déšť změní v krupobití, které ji vítr vmete do obličej. Au, au! Chrání si obličej lokty a utíká dál. Tam už je ulice s obchodem pana Rozenhoute. Vítr jí ještě naposledy trhne košíkem.

No tak, dej to sem. Takový pěkný košík, s tím by se házelo, ten by se dal ale odváť daleko, do úplně jiné země nebo...

„Nech toho!“ ječí Lampička a drží košík pevně v ruce. A další várka krupobití, plác!

Ale pak už je v cíli, stojí před obchodem. Převržené se zeleninou jsou vevnitř, okenice na petlici, světlo zhasnuté. Dveře jsou zamčené. Pochopitelně, však kdo by teď chodil po nákupech?

„Já!“ volá Lampička. „To jsem já! Pane Rozenhoute! Otevřete!“

Její hlas vítr odnáší pryč, sama se skoro neslyší. Buší pěstmi o dveře. „Pane Rozenhoute!“

Hlupáčku s tím svým slaboučkým hláskem. Nemysli si, že tě někdo uslyší. Odfouknu ti hlas, celou tě odfouknu, profouknu tě skrz na skrz. A sfouknu všechny sirky, které zapálíš, pchá, to je prkotina.

Přítel, který žádným přítelem není, se svíjí smíchy.

Má pravdu, pomyslí si Lampička. O co se tu vlastně snažím. Je jí zima, nohy se jí třesou. Má se tahle vrátit zpátky? Bez sirek?

Ještě jednou zakřičí z plných plic. „Pane Rozenhoute!!“

Vzadu v obchodě se rozsvítí slabé světýlko. Někdo se se svíčkou v ruce blíží ke dveřím. Je to hokynář, pan Rozenhout, v županu a se šálou kolem krku. Když spatří Lampičku, spěchá ke dveřím, odstrčí závoru a otevře. Mocný poryv větru zavane Lampičku dovnitř. Zvoneček nad dveřmi cinká jako pominutý.

„Dobrý den,“ chvěje se Lampička. „Máte ještě sirky?“

„Zavři za sebou, zavři!“ volá pan Rozenhout a oba společně zatlačí dveřmi vichřici, až zaklapne zámek. Hned se rozhostí ticho. Kroupy ještě bubnují o okenní tabule, ale zvenku. Lampička přerývavě dýchá, crčí z ní voda.

„Co jsi to říkala, dítě? Ty jsi přišla v té vichřici až z majáku?“

„Došly sirky. Musíme zapálit světlo.“

Pan Rozenhout se poleká. „Ještě není zapálené? No jistě, že se musí zapálit! Rozhodně dnes v noci! Ale ty už do té vichřice nevyjdeš.“

„Ale ano,“ odpovídá Lampička. „Musím.“ Snaží se znít sebejistě, ale vydá ze sebe jen slabý hlásek. Vyždímá si ze šály trochu vody a všimne si, že se jí pod nohama udělala loužička.

„Pojď se mnou nahoru.“ Hokynář jí položí ruku na mokré rameno. „Suché oblečení, teplé mléko... Děvenko, vždyť jsi celá promrzlá. Takhle nemůžeš...“

Lampička jeho ruku setřese. „Musím zpátky! Prosím dvě krabičky. A kdybyste byl tak hodný a připsal to na účet.“

„Zbláznila ses!“ Pan Rozenhout potřásá hlavou. „Ženeš se do náručí smrti!“ Jenže je to především hokynář a rukama už šátrá v kredenci. „Značky Zwaluw, že? Extra kvalita? Ale nejdřív se musíš trochu zahřát. Myslím to vážně. Kdo taky vyšle dítě do takového...“

„Frederiku? Kdo to je?“ Nad schody se ozve hlas paní Rozenhoutové.

„To je Lampička, pro sirky.“

„Lampička z majáku?“

„Kolik Lampiček asi znáš, ženská.“

„Tak ji pošli nahoru!“

„Na to jsem přišel taky.“

Pan Rozenhout popadne podrážděně Lampiččinu promáčenou šálu, přehodí ji přes sud s olejem a podá jí svou. Vlna jí šimrá na mokré tváři.

„Sundej si tady boty a nahoře mokré oblečení, a potom...“

„Ne, děkuju vám,“ odmítne Lampička. „Musím domů.“ Šála z ní sklouzne a spadne na podlahu, ale ona ji nezvedne, zabalí sirky do hadříku a ten položí do košíku. Potom vyběhne ven.

Košík

Augustus mezitím sedí doma a nadává.

Všechny šuplíčky naházel na zem, ze skříní vytáhl všechno oblečení. Podlaha je posetá kastroly a blůzkami, šálky a sušeným hrachem. Sirky žádné. Nikde.

Nadává na Lampičku a sám na sebe. V krbu vyhaslo, sporák je studený jako kámen. Několikrát mrští nepoužitelnou petrolejkou po místnosti. Do okenních tabulek bubnují kroupy. Co má dělat? Nemůže udělat nic! A kde je to dítě?

Škrábe se nahoru, kulhá na zdravé noze, až vystoupá všech jedenašedesát schodů do světelné kabiny. Ani tam Lampička není, a vítr ho skoro smete z balustrády.

O věž se rozbíjejí vlny. Dosahují výšky domu, jsou to obrovská zelená zvířata, která vše sežerou, vše chtějí rozdrtit. O svou věž se nebojí, ale má strach o lodě, které v téhle černočerné tmě vítr zavane do zátoky. Zdá se mu, jako by ve vichřici už slyšel prskat rozlámané přídě. V tom případě je to jeho vina. Ne, je to vina toho děcka, toho příšerného děcka. Kde vězí?

Snaží se prokouknout tmu. Prosím. Tohle mi nedělej. Prosím, neupadni do moře, vrať se celá. Prosím...

Zažene vlastní myšlenky. Však taky jo. To, co si nejvíc ze všeho přeje, se nikdy nestalo. A to, co si opravdu, ale opravdu z celého srdce nepřál, se přece stalo. Jako by někdy někoho zajímaly jeho názory.

Takže ať jdou všichni do kelu. Ať si lodě ztroskotají, no a co, jemu to může být jedno. Ať to děcko odfoukne vítr, to příšerné děcko...

To příšerné děcko utíká vichřicí zpátky domů. Nebo se o to alespoň snaží.

S větrem už nemluví. Už dávno se s ním nepřátelí, vane jí přímo do obličeje.

Téměř se nehýbe z místa. Klopýtá přes náměstí, které je teď poseté větvemi a listy, směrem k hrázi, k čedičovému schodišti, které vede dolů, kde začíná kamenitá stezka.

Lampička polkne. Vítr žene vlny přes schody, skoro až k hrázi. Stezka k majáku je vidět jen jako bílá pěna, která vyšumí v místě, kde se lámou vlny. Opravdu musí do vody? Musí plavat?

Dívá se na maják, který se proti temnému nebi tyčí jako ještě temnější stín. Tam uvnitř je její táta, patrně vztekle chodí dokola, v duchu přesně vidí, jak se dívá, jak se na ni zlobí, vidí ho, jak kulhá po místnosti a ohlíží se neustále po dveřích, vidí před sebou dveře, kouli místo kliky, stačí, aby natáhla ruku, už ji cítí pod prsty...

Přitáhne si košík k tělu a vstoupí do vody.

Nejprve to jde, nejprve jsou tam ještě sloupky a pod nohama cítí kameny. Vítr kolem ní skučí.

Nazdar, nazdar, kamarádko, už jsi zase zpátky, opravdu sis přišla pohrát? "

Dítě dítě majákové dítě

Jsi tak silná jako moře, jako vítr?

„Jo!“ překřikuje Lampička vichřici. „Náhodou jo! Tohle dítě to dokáže!“

Plahočí se od kamene ke kameni. Kolem ní víří černočerná voda, sahá jí stále výše, chlad jí kouše do lýtek, do kolen, do stehen. Srdce jí bije jako na poplach.

Ale když se ohlédne, je už na půli cesty. Nejtěžší úsek má stále před sebou, ale už je na půli cesty.

„Vidíš, větře! Stejně mi nemůžeš nic...“

Vítr ji vyrve košík z ruky. Vynese ho nahoru, nechá jí ho chvíli kroužit kolem hlavy, jen aby ji škádlil, a pak ho odnese s sebou i se sirkami. Do jiné země s jinou pláží, k jinému dítěti, které ho zítra najde. Lampička sleduje, jak se ta malá tečka vzdaluje na potměšlé obloze. Vzteky řve a hned má pusu plnou mořské vody. Je slaná a studená, a jí už je taková zima, a teď je všechno ztraceno. I její slzy jsou slané, necítí v tom rozdíl.

Rozhlíží se kolem sebe. Maják je stejně daleko jako přístav, oba jsou pro tak malou dívčenko v tak velkém moři nedostupně daleko. Ale bez sirek už samozřejmě nemusí spěchat domů. Umí plavat, ale neudělá to.

Maminko, pomyslí si, tak já jdu za tebou. Táta bude určitě smutný, ale to už byl i tak. Klesne do vody.

Necítí, jak ji ve vodě podplavou studená těla, jak ji uchopí studené ruce. Vlny pohazují chomáči zelených vlasů, jako by to byly mořské řasy. Rozchechtané hlasy se pošklebují: „Šmarjá, takové tele, utopené tele...“

Hlavu jí zvednou nad hladinu, dotáhnou ji na ostrůvek u majáku a tam pohodí na kameny.

„Ve vodě dvounožce nechceme!“

A tak tam Lampička leží, vedle svých domovních dveří, zatímco u pobřeží se právě potápí loď.

Skaliska

A jako vždycky, druhý den opět vzejde slunce. Na hladině v zátocce se nehne ani vlnka, jako by se voda trochu styděla.

Vlny? My? To ne.

Vichřice? šeptá vítr zlehýnka. *Kdepak, to jsem nebyl já.* Pohladí Lampičku po tváři, jako by ji laskala něčí ruka.

Maminko? Chvíli je zmatená. Maminko? Už jsem mrtvá?

V duchu slyší maminčin laskavý smích. Ne, miláčku. Nejsi mrtvá.

Aha. Lampičce to je skoro líto. Opravdu ne?

Opravdu ne, ještě nenastal tvůj čas. Copak neslyšíš racky? Necítíš vodu? Pořád jsi naživu.

Lampička cítí slanou vůni vody a slyší křik racků. Taky vnímá, že ji kameny tlačí do zad a že má mokrou sukni. Pootevře oči a skrz řasy vidí, jak se maják tyčí mezi mraky. Neví, jak se sem dostala, ale všechno ostatní stále ještě ví.

Přišla jsem pozdě, maminko.

Ano, miláčku. Přišla jsi pozdě.

Moc se táta zlobí?

Ano, moc se zlobí.

Na mě.

Ano, taky na tebe. A na mě. A na sebe.

Ale já za to nemůžu! zakřičí Lampička na mraky. Tak moc jsem se snažila. Opravdu jsem se snažila!

Já vím, říká maminka. Byla jsi moc statečná.

Jenže ne dost statečná.

Byla jsi statečná tak akorát. Jenom mé dítě je tak statečné. Pojd', vstávej, jdi dovnitř.

V tom mokrém oblečení ještě nastydněš.

Ano, nastydnu, říká Lampička. Ještě na chvíli sevře víčka. Hrozně moc nastydnu a pak umřu a budu u tebe.

V duchu vidí, jak maminka kroutí hlavou. Takhle to nebude. Vstávej, miláčku!

Lampička si povzdychne a vyškrábe se na nohy. Je celá ztuhlá, třese se zimou a všude má modřiny. Vystoupá na zápraží a otevře dveře.

„Tati?“ V místnosti je tma, podlaha je posetá obsahem skříní a šuplíků. Dvířka od kamen jsou otevřená a tátova židle leží převrácená mezi ponožkami, hrachem a popelem. Tátu nevidí, v přístěnku na posteli leží jen zmačkané peřiny.

Dojde ke schodům, podlaha jí praská a klouže pod nohama. „Tati? Jsi tam?“

Copak se vyšplhal po schodech až nahoru? S tou svou nohou?

Nahoře stojí Augustus a dívá se na moře, s rukama na balustrádě, která je celá rudá od rzi a bílá od výměšků racků. Lampička se postaví vedle něj. Oba mlčí, vlahý vítr jim čechrá vlasy.

Dole našikmo přes skaliska leží loď. Sápe se po skále jako nemocné dítě po matce. Před' má na cucky, zlomené stěžně trčí na všechny strany. Plachty visí ochable dolů a třepotají se ve větru. Všude plovou prkna, sudy a kusy lodě. Na druhé straně, z přístavu, je slyšet křik, pendlují sem muži v bárkách.

Lampička cítí mrazivý chlad. Kouše se do rtu. Je to její vina. To způsobila ona.